

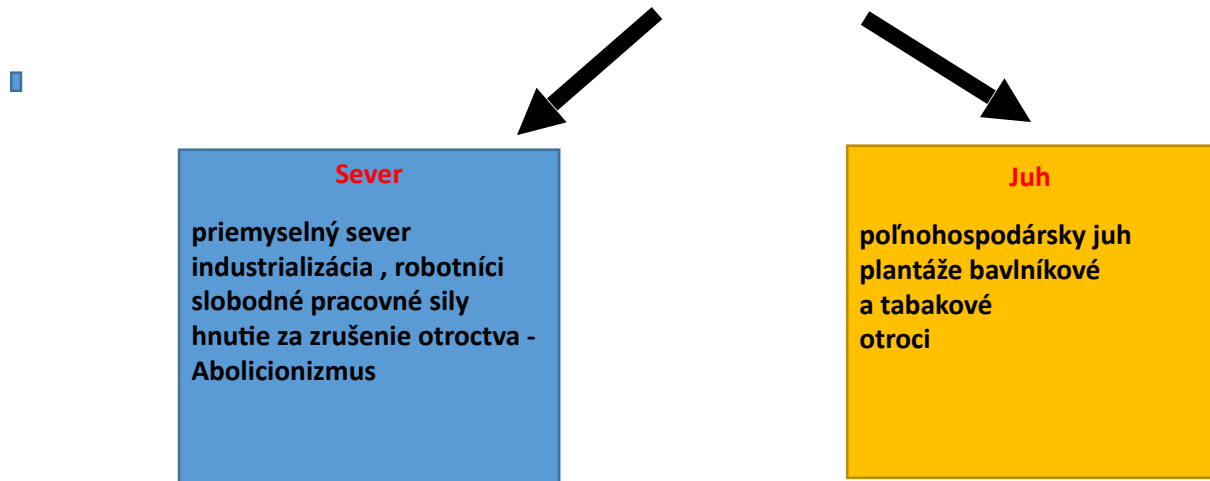
Občianska vojna v USA – Sever proti juhu

/1861 – 1865/

<https://www.youtube.com/watch?v=XRZR0n1kpGk>

Príčiny :

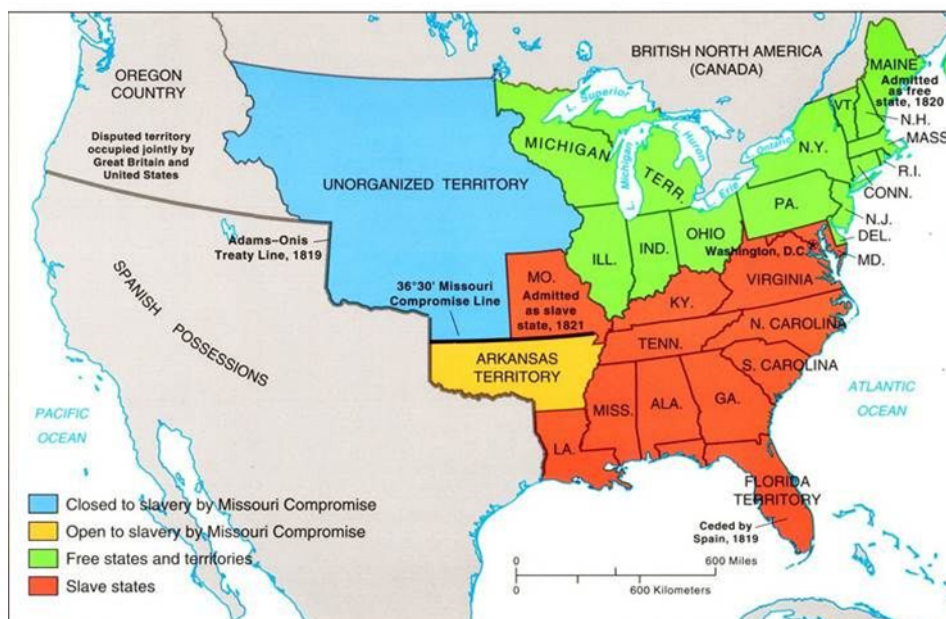
1. hospodárske a sociálne rozdiely medzi Severom a Juhom.

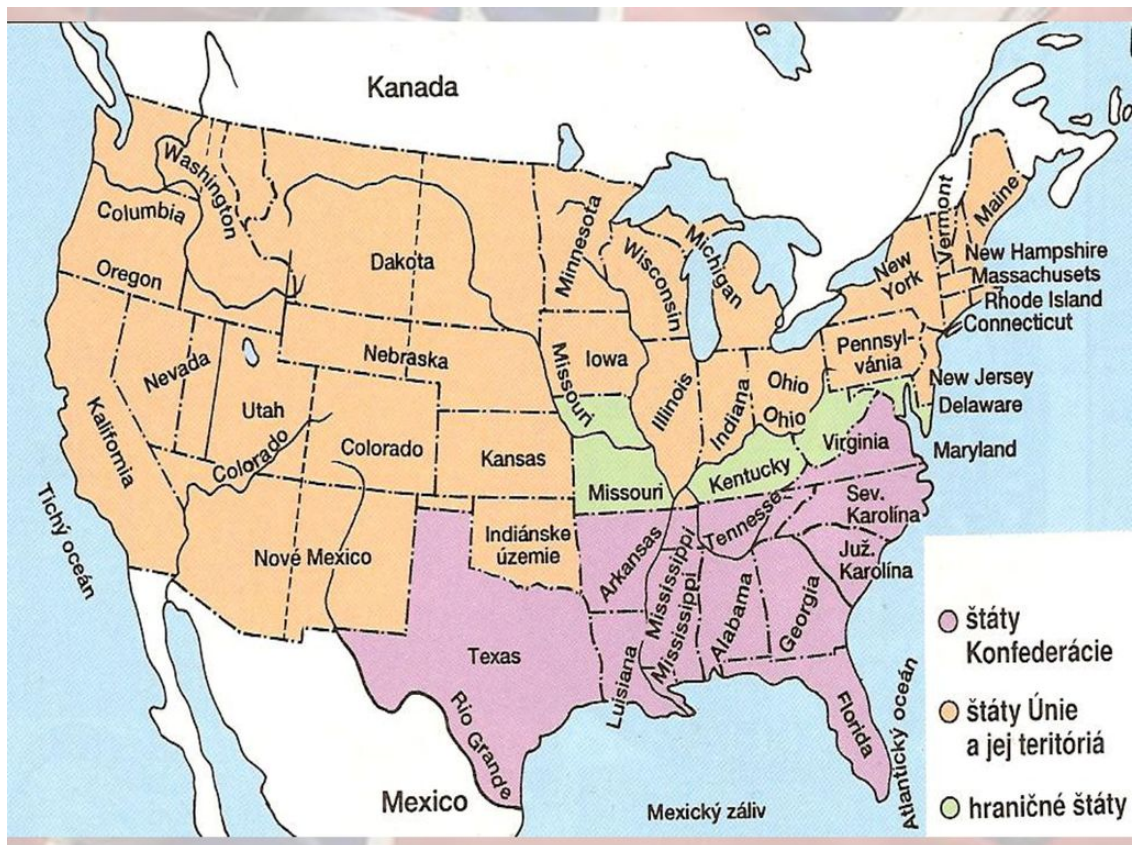

2. Missourský kompromis 1820 :

Spor o otrokárstvo sa prejavil **pri vzniku nových štátov únie** – pri konštituovaní ústavy sa vždy s napätím čakalo, či zvíťazí slobodná alebo otrokárska konštitúcia.

Dohoda - zachovaný pomer otrokárskeho a neotrokárskeho štátov v Kongrese. / 1 : 1 / . Hranica stanovená na 36°30'sgš. vždy prijatie dvoch štátov: napr. : *Maine (slobodný) a Missouri (otrokársky)*. Príprava prijatia nového štátu *Kansasu* – problém, mohol narušiť jemnú rovnováhu medzi slobodnými a otrokáskymi štátmi. (mapa)

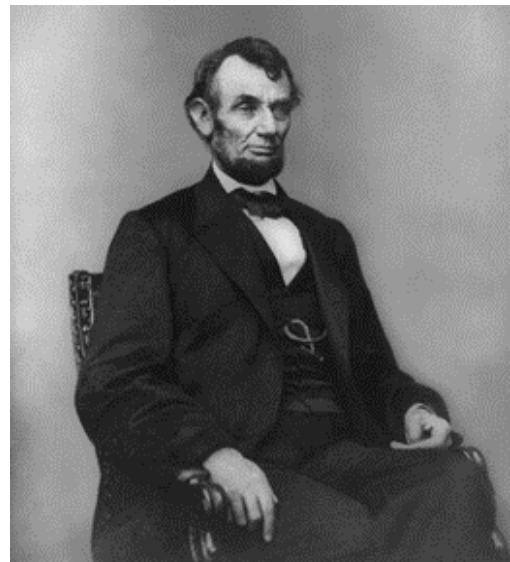

3. 1860 – **Abraham Lincoln** (republikán) odporca otrokárstva prezidentom USA.

Prezident – snaha o centralizáciu, posilnenie federálnych úradov, zrušenie otrokárstva.

...ja, Abraham Lincoln, prezident Spojených štátov, silou mne prepožičanou mocou najvyššieho veliteľa... v dobe ozbrojenej vzbury proti autorite a vláde Spojených štátov... nariaďujem a vyhlasujem, že osoby, ktoré sú vo vyššie uvedených štátoch držané ako otroci, sú slobodné a naďalej majú slobodnými zostať: a že vojenské a námorné úrady uznávajú a zaručujú ich slobodu.

A týmto sa zaväzujú (tie osoby), aby sa zdržali každého násillia, s výnimkou nutnej obrany v núdzi...

4. V roku 1861 – južné štáty vystupujú z únie - *Konfederované štáty americké (Richmond).*

(Južná Karolína, Mississippi, Florida, Alabama, Georgia, Louisiana, Texas, Virgínia, Arkansas, Tennessee, Severná Karolína)

Protivníci	
	
Spojené Štáty Americké ("Únia")	Konfederované americké štáty ("Konfederácia")
Velitelia	
Abraham Lincoln Ulysses Simpson Grant	Jefferson Davis Robert Edward Lee

Vojnový konflikt 1861 – 1865 :

spočiatku prevaha Juhu, pokusy o zásah zo strany európskych krajín – Francúzsko (na strane Juhu), snaha o diplomatické riešenie, Vyhlásenie o oslobodení otrokov, postupne prevaha priemyselného Severu, prvá „totálna vojna“ moderného priemyselného veku... Vojna končí víťazstvom Severu .

Vojenské strety / vojny / :

- bitka pri Bull Rune (21.7.1861) – víťazstvo Juhu/Konfederácie
- bitka pri Gettysburgu (1863) – víťazstvo Únie/Severu .
- bitka pri Appomattoxe apríl 1865 – definitívna porážka Juhu

Rekonštrukcia Juhu

- Porážka Konfederácie končí vojenskou okupáciou južných štátov. Nasledovný proces zmien dostal názov: **rekonštrukcia Juhu** → dodatok v ústave zakazujúci otrokárstvo, sloboda a občianske práva černochoom, plantáže do nájmu...
- Bývalí otroci sú stále nevzdelaní, ekonomicky závislí, rasové predsudky..... Na juhu pretrváva rasovo oddelená spoločnosť do polovice 20. storočia, kedy začal mohutný proces presadzovania občianskych práv...

DODATOK XIII.

Oddiel 1.

V Spojených štátoch a na všetkom území, podliehajúcim ich jurisdikcii, je zakázané otroctvo a nevoľníctvo, ak nejde o výkon trestu za spáchaný a riadne dokázaný zločin...

(18. december 1865)

Nový rozmach – nová veľmoc – zlatý vek Ameriky

- Po vojne rýchly rozvoj: **odstránené ekonomické bariéry** medzi severom a juhom
- nové vlny prisťahovalectva, „**zlatá horúčka na Klondiku**“
- urbanizácia : najväčšie mestá – **New York, Boston, Filadelfia, Chicago, Pittsburgh**
- rozmach železničnej dopravy - transpacifická železnica
- populačný rast : **1820 / 9,6 milióna – 1890 / 76 miliónov obyv.**
- rýchly hospodársky rast – vznik monopolov a prvých protimonopolných zákonov.
- **Regionálna veľmoc** – formuje sa zahraničná politika v duchu prvej zahraničnopolitickej doktríny USA: prezident **James Monroe: „Amerika Američanom“ - Monroeova doktrína 1823**
- **Vo vzťahu k Európe sa presadil izolacionizmus – nezáujem o dianie v Európe**, nezasahovanie do tohto diania. USA sa ani nezapojili významným spôsobom do boja o kolónie koncom 19. storočia.
- **Rozširovanie územia – spôsob ich získavania**

1803	USA kúpili od Napoleona Louisianu
1845	do zväzku USA boli prijaté Texas a Florida po kúpe od Španielska
1845 – 1848	Vojna medzi Mexikom a USA pre hranice, Mexiko stratilo Kaliforniu, Nové Mexiko, Arizonu, Utah a Colorado
1867	Kúpa Aljašky od Ruska
1893	USA vyhlásili protektorát nad Havajskými ostrovmi
	<u>Počet štátov združených v Únii vzrástol na 48. Aljašku a Havajské ostrovy riadila ústredná vláda</u>